

PŘEHLED VÝZKUMŮ

49

Brno 2008

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 49

Volume 49

Číslo 1–2

Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Freisinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander RuttKay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balász Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman,
Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Vrcholně středověká lotová závaží z českých a moravských lokalit.
Gruna, Hradisko (vlevo); Písek, u Šarlatského rybníka (v popředí); Ví-
cov, Městisko (vpravo dole); Boskovice, hrad (vpravo nahoře). Srov.
studii J. Doležela v tomto svazku. Foto P. Smékal.

*Medieval cup nested weights from czech and moravian sites. Gruna,
Hradisko (left); Písek, u Šarlatského rybníka (front); Vícov, Městisko
(bottom right); Boskovice, castle (top right). Cf. the article by J. Dole-
žel in this volume. Photo by P. Smékal.*

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@iabrno.cz
Internet: <http://www.iabrno.cz>

Tisk
Print

Arch, spol. s r. o.
Charbulova 3a
618 00 Brno-Černovice

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

Roč. 49, 2008, č. 1-2

91087/09

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2008

Náklad 450 kusů

Copyright ©2008 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v.v.i. and the authors.

sídlíšní jámy obsahující hodnotný keramický materiál, případně broušené či štípané kamenné nástroje. V několika případech se pak podařilo nalézt i charakteristický doklad pravěkého umění v podobě zlomků ženské (v obj. č. 501, 502, 511) (Lečbych 2007a) a zoomorfní plastiky (obr. 20).

Smysl proběhnuvšího záchranného výzkumu je třeba spatřovat nejenom v rozšíření kolekce movitých archeologických nálezů, která z této lokality pochází, ale zejména v celkovém doplnění našich poznatků o tomto významném neolitickém sídlišti. Podobně jako archeologický výzkum z roku 2007 v trati „Pod Šípem“ i tento záchranný výzkum významně rozšířil naše představy o pravěkém osídlení na tomto katastru.

„Pod Šípem“. MMK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Záchranným archeologickým výzkumem v Popůvkách, který proběhl na ploše výstavby sedmi rodinných domků na parcele 709/15, v polní trati „Pod Šípem“ bylo ověřeno pravěké osídlení z období kultury s moravskou malovanou keramikou, jehož existenci prokázaly již dřívější výzkumy. V základových pasech těchto rodinných domů bylo zachyceno a prozkoumáno celkem 9 zahloubených objektů. Většinou šlo o běžné sídlíšní jámy obsahující keramický materiál, v menší míře pak broušené, nebo štípané kamenné nástroje. Některé z těchto sídlíšních objektů (500, 502, 505) lze na základě jejich velikosti interpretovat jako rozměrné hliníky.

Tento drobný záchranný výzkum nejenom zvětšil kolekci movitých archeologických nálezů, které z této lokality pocházejí, ale zejména celkově rozšířil naše vědomosti o celkovém územním rozsahu tohoto významného neolitického sídliště.

Marek Lečbych, Olga Palečková

Literatura

Lečbych, M. 2006: Popůvky-Pod Šípem. Nálezová zpráva č. 159/06 uložená na ÚAPP Brno, v. v. i.

Lečbych, M. 2007a: Popůvky-Panské Nivy. Nálezová zpráva č. 82/07 uložená na ÚAPP Brno, v. v. i.

Lečbych, M. 2007b: Popůvky-Panské Nivy. Nálezová zpráva č. 148/07 uložená na ÚAPP Brno, v. v. i.

Resumé

Popůvky (bez. Brno-venkov). „Panské nivy“. MBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

Popůvky (bez. Brno-venkov). „Pod Šípem“. MBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

Obr. 20: Popůvky (okr. Brno-venkov). Výběr materiálu. Abb. 20: Popůvky (Bez. Brno-venkov). Materialauswahl.

PŘEROV (K. Ú. PŘEDMOSTÍ, OKR. PŘEROV)

V JZ části intravilánu Předmostí bylo v průběhu roku 2007 v souvislosti s narůstající stavební činností provedeno několik záchranných archeologických výzkumů. V prostoru ulic Tylova a U Pošty (obr. 21) byly zjištěny doklady intenzivního osídlení z období starého neolitu a doby bronzové. Na základě starých zpráv a nových výsledků výzkumů lze oblast situovanou JZ od místního hřbitova, v dnešní zástavbě ulic Tylova a U Pošty, částečně ztotožnit s lokalitou Dvorské. Tato poloha byla díky svým nálezům známa na přelomu 19. a 20. století (Červinka 1902, 79, 132, 227). O této lokalitě se zmiňuje v 80. letech 20. století také Č. Staňa, který ji považoval již za zcela zničenou (Staňa 1984, 14–15). V roce 1998 byl nicméně výkopovými pracemi v ulici Milady Horákové narušen objekt z mladšího stupně kultury s lineární keramikou (Schenk 2000, 99–100).

Terén lokality se mírně svažuje JJZ směrem od bývalého návrší Skalka k místu původní hrany říční terasy. Nadmořská výška se pohybuje přibližně od 220–222 m. Výzkum prokázal, že i mezi současnou zástavbou se stále nacházejí neporušené archeologické situace. Jedná se zejména o prostor zahradních parcel č. 104–110, dále 128/3, 128/1, 128/5, kde se zachovala původní úroveň terénu, která nebyla v minulosti výrazněji narušena těžbou spráše.

Tylova ulice, parcela č. 540. LnK II. Sídliště. Záchranný výzkum.

V souvislosti se stavebními pracemi v rámci investiční akce „Přerov-Předmostí–vodovod v oblasti Teličkova a Prostějovská ulice“ byl v měsíci únoru 2007 proveden záchranný archeologický výzkum formou dohledu nad výkopovými pracemi, který uskutečnila společnost Archaia Brno, o. p. s., pracoviště Olomouc.

V ulici Tylova byla trasa vodovodu vedena podél západního okraje vozovky (parcela č. 540, obr. 21.1) v severojižním směru. Východní stěnu výkopu tvořil recentní zásep kanalizace. Pozitivní archeologické situace byly dokumentovány v západní stěně, která zasahovala do neporušených vrstev. Výzkumem bylo zdokumentováno 6 profilů o celkové délce přibližně 32 m. Hloubka vodovodního výkopu činila 1,20 m. Geologické podloží lokality tvořené spraší žlutohnědého zabarvení (s.j. 104) bylo místy zachyceno v hloubce pouhých 0,30–0,40 m od úrovně současného terénu. Podle zachycené situace lze předpokládat, že původní nadloží, tvořené půdním horizontem, bylo odstraněno pravděpodobně v souvislosti s budováním zástavby v ulici Tylova v první polovině 20. století. Odstraněné nadložní vrstvy byly z velké části nahrazeny vyrovnávkou drceného šterku (s.j. 104) pod asfaltovým povrchem vozovky. Místy byly zachyceny relikty půdního horizontu holocenního stáří (s.j. 105), který nasedal na spraš (s.j. 104). V jižní polovině trasy výkopu byla zdokumentována koncentrace pravěkých objektů 504, 508, 509, 510, které byly datovány na základě typické keramiky nalezené v zásepech jednotlivých sídlištních jam do mladšího stupně kultury s lineární keramikou. Druhotně přemístěná keramika LnK byla rovněž nalezena v zásepech objektů z doby bronzové, jak tomu bylo v případě sídlištní jámy věteřovské skupiny (s.j. 500).

Tylova ulice č. o. 20, parcela č. 128/3. LnK II. Sídliště. Záchranný výzkum.

V souvislosti s výkopovými pracemi při rekonstrukci vnějšího oplocení pozemku domu v ulici Tylova č. o. 20 (obr. 21.2) byl formou dohledu proveden záchranný archeologický výzkum pracovníky Muzea Komenského v Přerově. Úzká výkopová rýha o šířce 0,2 m měla maximální hloubku 0,7 m od úrovně současného povrchu. Intaktní sprašové podloží bylo zachyceno profilem P1 při východním okraji parcely č. 128/3 v hloubce 0,40 m od současného povrchu. Do spraše byl zahlouben blíže nedatovaný pravěký objekt (s.j. 500), který byl porušen recentní kamennou zídkou. V okolí výkopu byly nalezeny zlomky tenkostěnné keramiky z mladšího stupně LnK. Ze stejného období pochází soubor keramiky získaný povrchovým sběrem na hromadách vytěžené hlíny podél severního okraje těžce parcely.

Ulice U Pošty č. o. 3, parc. č. 106. LnK II, železovská sk. Sídliště. Záchranný výzkum.

V měsíci lednu a únoru roku 2007 byl realizován archeologickým oddělením Muzea Komenského v Přerově záchranný archeologický výzkum v souvislosti s realizací stavby rodinného domu v ulici U Pošty č. 3 na katastru Předmostí (obr. 21.3). V rámci terénních úprav při budování venkovního bazénu ve východní části parcely č. 106 byly porušeny 3 neolitické objekty 501, 502, 503. Geologické podloží lokality představovala spraš, na kterou dosedl holocenní půdní horizont. Spodní části výkopů sídlištních jam byly zapuštěny do podloží (s.j. 103). Celou situaci překrývala humusovitá půda. Vzhledem k pozdnímu ohlášení nálezu bylo možné objekt 501 (obr. 22) v době zahájení výzkumu dokumentovat pouze z řezu. Tato kotlovitá sídlištní jáma byla zapuštěna skrze půdní horizont (s.j. 102) do sprašového podloží (s.j. 103). Zbylá část zásepů objektu 501 obsahovala kromě mazanice malý

soubor keramiky a kamenné štípané industrie. Keramika čítala 15 kusů. Větší část souboru nesla typickou rytou mladolineární výzdobu. V jednom případě byl patrný pokročilý stupeň lineární ornamentiky, který je příznačný pro mladší stupeň, fázi IIb LnK. Další objekty 502, 503 byly z části prozkoumány plošně. Šlo o oválné sídlištní jámy mělce zahloubené do podloží, které byly ze severní strany částečně porušeny mělkým kabelážním výkopem. V případě objektu 502 byla výkopovou rýhou porušena i jeho jižní část. Ze zásepů objektu 502 bylo celkově získáno 61 kusů keramiky. Část tohoto souboru lze zařadit rámcově do staršího stupně LnK. Jde především o zlomky výdutí silnostěnných nádob z bahňatého keramického těsta s vyšším podílem organických příměsí. Druhou část souboru tvoří intruze mladolineární tenkostěnné keramiky. Fragment výdutě zdobený úzkým protáhlým čočkovitým zásekem umístěným ve svislé poloze na vrcholu rytého lomeného meandru dokládá přítomnost železovské skupiny. Dále byly nalezeny 3 kusy kamenné štípané industrie, osteologický materiál a mazanice. Z výplně sídlištní jámy 503 pochází celkem 47 kusů keramiky. Převažuje jemná tenkostěnná z plaveného keramického materiálu nad hrubou. Na základě ryté lineární výzdoby lze celý objekt datovat do mladšího stupně LnK. Kromě not a rytých linií se v jednom případě objevuje páska vyplňovaná vpichy. Kamenná štípaná industrie je zastoupena 6 kusy. Povrchovým sběrem na hromadách vytěžené hlíny ze základové vany venkovního bazénu se podařilo zajistit menší kolekci druhotně přemístěné keramiky. Tu lze rámcově datovat do staršího a mladšího stupně LnK.

Ulice U Pošty. LnK II. Sídliště. Záchranný výzkum.

V souvislosti se stavebními pracemi v rámci investiční akce „Přerov–Předmostí–vodovod v oblasti Teličkova a Prostějovská ulice“ byl v měsících únoru až dubnu 2007 proveden záchranný archeologický výzkum formou dohledu nad výkopovými pracemi, který uskutečnila společnost Archaia Brno, o.p.s., pracoviště Olomouc.

Podél západního okraje vozovky v ulici U Pošty (obr. 21.4) byl veden výkop, který porušil pozitivní archeologickou situaci. Následně byly zdokumentovány 3 profily. Nejstarší horizont osídlení představovaly sídlištní jámy 501, 511. Z výplně těchto objektů se vzorkováním podařilo získat keramiku z mladšího stupně kultury s lineární keramikou. Do období této kultury lze rámcově zařadit také objekty 503, 510. Dna sídlištních jam byla zapuštěna do holocenního půdního horizontu nebo hlouběji přímo do sprašového podloží. Místy byly neolitické objekty porušeny recentními výkopy původních vodovodních přípojek.

Ulice U Pošty č. 9, parcela č. 128/5. LnK II. Sídliště. Záchranný výzkum.

V měsíci září roku 2007 provedlo archeologické oddělení Muzea Komenského v Přerově na katastru Předmostí záchranný archeologický výzkum v ulici U Pošty č. o. 9 (obr. 21.5). V souvislosti s pokládkou přípojek inženýrských sítí a hloubením základů přístavby v SV části parcely č. 128/5 došlo k porušení kulturní vrstvy, která nasedala na podloží tvořené vátou spraší.

Zkoumaná část pozemku nebyla v minulosti výrazněji narušena recentními zásahy. Z profilu 1–3 byla vzor-

kováním spodní části kulturní vrstvy získána keramika z mladšího stupně kultury s lineární keramikou. Povrchovým sběrem na hromadách vytěžené zeminy bylo nalezeno kromě keramiky také několik kusů kamenné štípané industrie a fragment zrnětky. Mladší horizont osídlení na lokalitě dokládaly nálezy z mladší doby bronzové a ojedinělý nálezy z pozdní doby římské (viz kapitola Doba římská).

Zdeněk Schenk, Jan Mikulík

Literatura

Červinka, I. L. 1902: Morava za pravěku. *Vlastivěda moravská*. Brno.

Schenk, Z. 2000: Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov), *Přehled výzkumů 41*, 99–100.

Staňa, Č. 1984: Poslední stopy po neolitickém sídlišti v poloze „Na Dvorských“ v Přerově-Předmostí (okr. Přerov), *Přehled výzkumů 1982*, 14–15.

Resumé

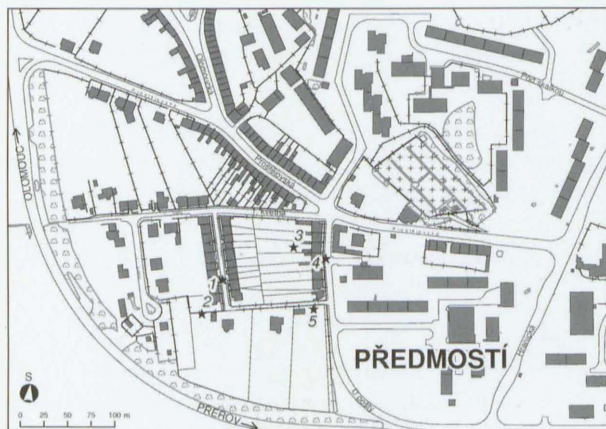
Přerov (Kataster Předmostí, Bez. Přerov), Tylova Straže, Parz. Nr. 540. LBK II. Siedlung. Rettungsgrabung.

Přerov (Kataster Předmostí, Bez. Přerov), Tylova Straže, Nr. 20, Parz. Nr. 128/3. LBK II. Siedlung. Rettungsgrabung.

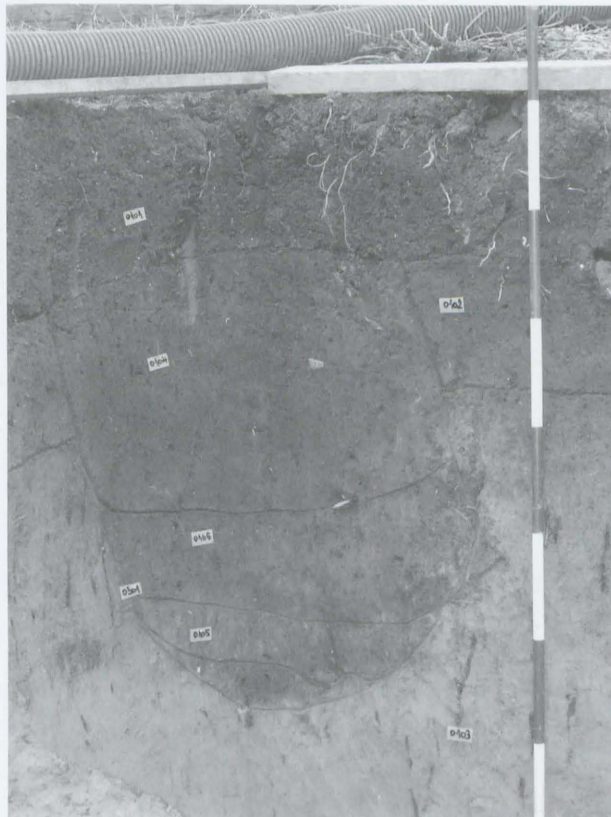
Přerov (Kataster Předmostí, Bez. Přerov), U Pošty Straže, Nr. 3. LBK, Želiezovce-Gruppe. Siedlung. Rettungsgrabung.

Přerov (Kataster Předmostí, Bez. Přerov), U Pošty Straže. LBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

Přerov (Kataster Předmostí, Bez. Přerov), U Pošty Straže, Nr. 9, Parz. Nr. 128/5. LBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

Obr. 21: Přerov (k.ú. Předmostí). Poloha zkoumaných ploch s neolitickým osídlením (1–5). *Přerov* (Abb. 21: Kataster Předmostí). Lage der erforschten Flächen mit neolithischen siedlungen (1–5).

Obr. 22: Přerov (k.ú. Předmostí). Ulice U Pošty č. o. 3, parcela č. 106. Objekt 501. Pohled od jihovýchodu. *Abb. 22: Přerov (Kataster Předmostí). U Pošty Str. Nr. 3, Parz. Nr. 106. Siedlungsobjekt 501. Blick von Südosten.*

SPYTIHNĚV (OKR. ZLÍN)

„Na vrších“. LnK. Sídliště. Systematický výzkum.

Sídliště lidu s lineární keramikou bylo objeveno během projektu průzkumu prostoru Napajedelské brány, jehož primárním cílem byla dokumentace paleolitických lokalit. Tomu odpovídaly i zkoumané polohy – temena návrší a jejich svahy. Překvapivě se na jedné takové poloze objevily stopy časně neolitického osídlení.

Lokalita je situována na temeni, které vybíhá jižním směrem z kóty Maková (338 m) a které vymezuje západní okraj Napajedelské brány. Osídlení bylo zachyceno v bezprostředním okolí kóty 322.1 m (relativní převýšení 135 m nad současnou hladinou řeky Moravy). Lokalita poskytuje dobrý výhled jižním směrem do celého Dolnomoravského úvalu.

Metoda výzkumu

Na základě výsledků opakované povrchové prospekce byla vytipována místa s největší koncentrací nálezů, kde byly položeny zjišťovací sondy. V případě sondy situované jihovýchodním směrem od kóty 322.1 m byla zachycena pozitivní situace. Jednalo se o koncentraci keramiky, štípané kamenné industrie, broušené a ostatní kamenné industrie, která byla situována přímo v kulturní vrstvě. V souvislosti s rozšířením sondy z původních 1 × 3 m na 4 × 3 m byla vytvořena čtvercová síť, která byla rozdělena po 1 m. Při následném plošném odkryvu vytyčené plochy byl odkryt zahloubený neolitický objekt (obr. 23)